

Gaddden

Medlemstidning för Sveriges biodlingsföretagare Nummer 3 2022

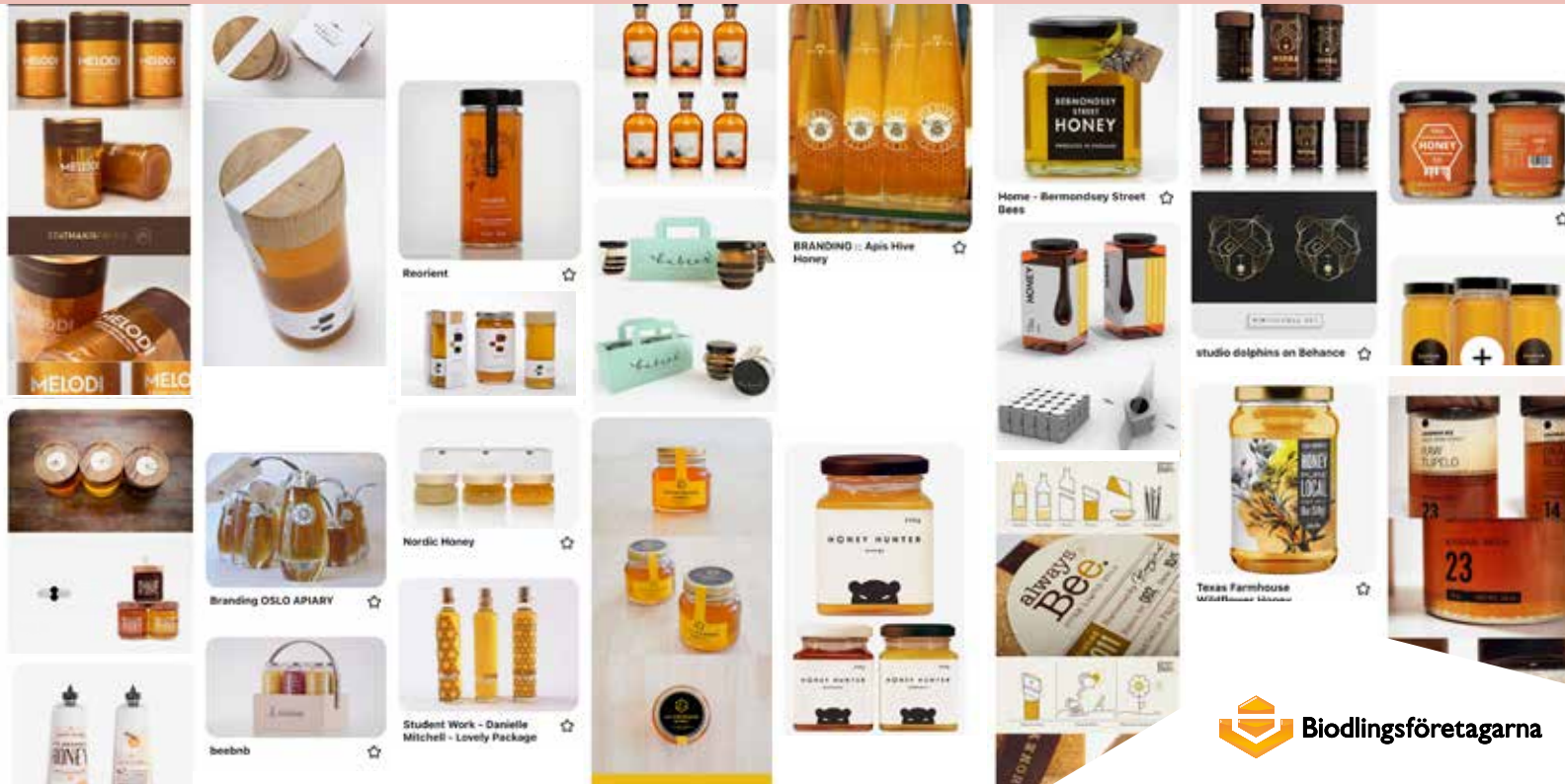
Spaning om etiketter

MÄSSA

Borgeby Fältdagar 2022

Äppelblom vs raps

Terra Madre Nordic 2022
och Nordiska Mästerskapen i
Mathantverk – häng med
till Stockholm 1–3 sept

Svensk honung.

Med 55 säsonger bakom oss, av honungs-förädling, fortsätter vi att värna om det svenska landskapet och vår inhemska honungsproduktion. Detta har gett oss en stor bransch-erfarenhet och en värdefull kunskapsbas för vårt fortsatta arbete.

Vi tar alltid vårt ansvar för svensk honung och önskar få fortsätta vara er trygga och kompetenta uppköpare.

Vår BRC-certifierade anläggning tar hand om din honung och förädlar den till en färdig kvalitetsprodukt.

Magnus Palmgren
Verksamhetsansvarig Svenska Biprodukter

070-54103 22
magnus.palmgren@svenskabiprodukter.se

— Svenska —
Biprodukter

— Svensk —
Honungsförädling

I detta nummer handlar det också om nektarkällor, pollinering och blommor ur biets perspektiv.

Foto båda bilderna: Julia Osterman

BF planerar deltagande vid slow food rörelsens största event, Terra Madre Nordic i Stockholm, september 2022.

Så är vi inne i juni redan och sommaren är bara runt hörnet!

Biodlingssäsongen är i full gång och jag ser och hör hur mina kollegor här i föreningen kämpar på för att hinna med när värmen och solen kommer! Själv har jag ännu inte hunnit följa med ut för att se hur det går till men håller tummarna för att det snart blir tillfälle till det. Min roll är inte att kunna allt om biodling, men det visar sig varje dag att är man engagerad så vill man också lära sig mer och mer. Vilket jag i stort sett dagligen gör.

Under hösten och vintern har vi kämpat i motvind mot Jordbruksverket, och gör delvis fortfarande, men nu i vår fick vi äntligen besked att vi kunde gå vidare med det stora projekt vi ansökt om. Du kan läsa mer om det på sidan 10 men i grund och botten handlar det om att informera konsumenterna om vad honung är.

I förra numret av Gadden gjorde vi ett stort reportage där vi tittade på trender kring förpackningar. Ett ämne som är lika relevant alltid och för alla som säljer en produkt. Men när vi gjorde research för den artikeln insåg vi att etiketten

på förpackningen har precis lika stor betydelse för att synas och nå ut med rätt information till konsumenten. Därför hittar du i detta nummer en mängd tankar, trender och tips kring hur man som producent kan utforma och designa sin etikett.

Jag hoppas du får en härlig sommar med en bra skörd och att du tar dig tid att slå dig ner en stund och njuta av läsningen i detta nummer! Och undrar du över något eller har en fråga till mig är det bara att slänga iväg ett mail!

Bästa hälsningar

Sanna Ohlander

Kommunikatör Biodlingsföretagarna
kommunikator@biodlingsforetagarna.se

Foto: Torbjörn Lagerwall

Varmt välkommen till
Gadden nr 3. 2022

- 04** TERRA MADRE NORDIC I SEPTEMBER
BF deltagar med Svenska Bin i Stockholm
- 06** STYRELSEN INFORMERAR
- 09** BIHÄLSA & RÅDGIVNING
Nu tar svensk biodling ett kunskapskliv
- 10** NPB-PROJEKT
Nationell informationskampanj – för att öka kunskapen om och försäljningen av honung
- 13** HUR NYHETSMEDIA STÄLLER
HONUNGSBIN MOT VILDA BIN
- 14** FORSKNING – Hur går det för äppelträden om honungsbin föredrar raps?
- 18** OM RAPS FRÅN SVENSK FRÖTIDNING
Nektar – en komplex historia
- 22** JORDBRUKSVERKET INFORMERAR
Blommor ur biets perspektiv
- 24** SPANING ETIKETTER
Etiketten – din viktigaste kanal
Etikettrender 2022
Rätt märkning på etiketten
- 30** MEDLEMSFÖRMÅNER
- 31** GADDEN INFORMATION, KONTAKTUPPGIFTER

Gadden utges av Biodlingsföretagarna och utkommer sex gånger per år. Se utgivningsplan på sidan 31. Tips på innehåll kan mailas till kommunikator@biodlingsforetagarna.se

Kommunikatör

Sanna Ohlander
kommunikator@biodlingsforetagarna.se

Ansvarig utgivare

Helena Ring Johansson
ordforande@biodlingsforetagarna.se

Redaktör & Art director

Marie Backman

Tryck

Danagårds Litho, Ödeshög

Tidningen är Svanenmärkt.
Utförligare information på sidan 31.

 Biodlingsföretagarna

NORDIC ARTISAN FOOD AWARDS

Slow Food rörelsen i Norden bjuder in till Terra Madre Nordic och Nordic Artisan Food Awards!

Under första veckan i september 2022 arrangeras Terra Madre Nordic som är en nordisk mötesplats för både producenter och konsumenter med ett gemensamt intresse av hållbar matproduktion, konsumtion och matkultur. Samtidigt hålls för första gången någonsin ett nordiskt mästerskap i mathantverk, Nordic Artisan Food Awards, NAFA. Till tävlingen bjuds mathantverkare från hela Norden in att tävla.

Huvudteman under dagarna är regenerativa och resilienta matsystem samt bra proteiner (*good proteins på engelska*).

– Vi ser fram emot spännande diskussioner och möten mellan konsumenter och producenter om framtidens matsystem. Dessutom hoppas vi kunna skapa starkare nordiska nätverk och stärka samtalet om bra, ren och rättvis mat, säger projektledare Jannie Vestergaard från Slow Food i Norden.

NAFA arrangeras av Eldrimner – nationellt resurscentrum för mathantverk, som årligen sedan 1996 ordnat produkttävlingen SM i Mathantverk. Tävlingen har som syfte att stötta och inspirera mathantverkare i sin produktutveckling samt att öka kännedomen om och efterfrågan på mathantverk. Vi ser fram emot att upp mot 500 produkter från Norden deltar i tävlingen, berättar projektledare Aleksandra Ahlgren från Eldrimner.

– Evenemangen blir en unik manifestation för mathantverket där vi tillsammans skapar en arena för att visa upp hela Nordens mathantverk och föra den viktiga dialogen om hållbar matproduktion, säger projektledarna Aleksandra Ahlgren från Eldrimner och Jannie Vestergaard från Slow Food i Norden.

Terra Madre Nordic arrangeras av Slow Food i Norden och Eldrimner i samarbete med en lång rad av partners och volontärer från Norden. Slow Food är en global gräsrotsorganisation, som engagerar miljoner av människor i över 160 länder och som jobbar för att säkerställa tillgång till god, ren och rättvis mat för alla.

Under dagarna arrangeras förutom tävlingen en nordisk mathantverksmarknad, workshops, smakverkstäder samt spännande samtal och debatter om framtidens matsystem.

Platsen för arrangemangen är Stora Skuggan, Norra Djurgården i Stockholm.

Information om marknad och aktiviteter samt tävlingsupplägg kommer att kommuniceras i takt med att programmet växer fram.

MER INFORMATION:

Terra Madre Nordic
slowfoodnordic.com

Nordic Artisan Food Awards
eldrimner.com

Biodlingsföretagarena på Terra Madre Nordic tillsammans med Svenska Bin

Inom slow food rörelsen är bin och honung en stor och viktig del, bin är i fokus i förhållande till pollinering och biodiversitet – något som inte är lika uppmärksammat eller synligt i Sverige. Det vill vi uppmärksamma inom Biodlingsföretagarna. Vi frågade Svenska Bin om de skulle vara intresserade av att göra detta tillsammans och vi har nu lämnat in en gemensam intresseanmälan.

Som planerna ser ut nu är ett tält bokat med plats för totalt fem bord. Några av borden kommer att vara tillgängliga för försäljning och information om biprodukter.

Du som medlem i Biodlingsföretagarna kan göra en intresseanmälan till:
terramadre@biodlingsforetagarna.se **om du vill vara delaktig med ditt företag i vårt tält.**

Vi har också anmält intresse av att delta i samtal och debatter om honungsmarknaden i Norden, honungsfusk och vikten av pollinering.

Svenska Bin har några preliminära programpunkter:

- Smaka på Honungslandet Sverige från norr till söder. Nyskördade lokala honungar av hög kvalitet. Kan bli landets största Honungsbar någonsin!
- Ost och honungsprovning med Martin Ragnar med biodlare, 3 ostar 3 honungar.
- Utdelning av Sveriges Bästa Honungsbutik i olika kategorier. Deltar gör ordförande Christina Möller och andra från juryn.

Här är det också tänkt att mottagarna förutom utmärkelsen ska få en utbildning – "guidning i Honungslandet" av en lokal, kunnig biodlare.

Ytterligare information kommer att skickas ut till alla medlemmarna senare i sommar men du kan göra intresseanmälan redan nu till:

terramadre@biodlingsforetagarna.se

Besök hos Näringsdepartementet, uppdatering av branschriktlinjer och om pollinering på lantbruksmässan

Fredagen den 20 maj, Världsbidagen, var vi, Björn Dahlbäck (ordf. SBR), Thomas Dahl och Helena Ring Johansson på näringsdepartementet för att försöka få klarhet i hur Nationella programmet för Biodlingssektorn kommer att se ut från och med i år och framåt. Vi har haft täta kontakter med Jordbruksverket men upplever inte att vi fått besked som varit tillfredställande om hur vi och andra sökande ska kunna använda de medel som varit anslagna för biodlingssektorn.

Text: Helena Ring Johansson

Vi ville också försäkra oss om att det arbete som görs för att vi ska få ett fungerande biregister inte görs utan att våra synpunkter, lätthanterligt och mindre spårbarhet av kupor, tas på största allvar.

Vi tog tillfället i akt att påvisa hur bilden ser ut i en vanlig livsmedelsbutik med endast 12% svensk honung på hyllorna och där man blandar sirap och andra konstiga produkter med honung som man då lätt kan mista sig på för att vara den äkta varan. I samband med detta påtalade vi också hur vi och våra konsumenter ser på ursprungsmärkning av honung och även hur dåligt det verkar fungera för Livsmedelsverket att göra kontroller och ingripande mot falska och felmärkta produkter.

Vi hade flera mycket bra diskussioner och vi fick fram vårt budskap på de tre punkter vi

beslutat att ta upp och upplevde att vi hade förståelse för de problem vi påvisade.

När det gäller NPB (Nationella Programmet för Biodlingssektorn), där vi inte kan ansöka om medel innan nästa år och då även bara kommer att kunna söka om pengar för projekt från januari till slutredovisning sista juli, så är det som det är...

I år har vi inte kunnat söka om medel alls och perioden sista juli till sista december har pengarna frusit inne. Anledningen till detta är att Jordbruksverket har "missat" att ansöka om förändringar i budgeten. Alltså inte inkommit med förfrågan i tid om att ändra budgeten så att alla de projekt som ska drivas över flera år inte kommer att ha någon finansiering under augusti till sista december och med andra ord inte kommer att kunna vara aktiva under den tiden. Eller alla

de projekt som behöver påbörjas på hösten när vi inte har bisäsong och sedan göras klara under våren för att sedan redovisas sista juli nästa år, dessa kommer inte heller att kunna genomföras. Här tänker jag speciellt på den årliga konferensen vi brukar ha i februari.

Vi sökte departementet för att få besked om processen med NPB och det fick vi, men långt ifrån de besked vi ville ha. Det visade sig att detta inte var något vi kunde påverka över huvud taget då alla beslut redan var tagna. Hur vi ska hantera detta i framtiden vet jag inte idag utan det får vi diskutera och hitta en lösning på. Vi är i alla fall rörande överens om att hanteringen av medlen för året lämnar mycket övrigt att önska...

BF överväger i nuläget att göra en JO-anmälan då detta har kostat biodlingsbranschen över 10 miljoner kronor.

Vall och grovfoder i fokus

I sommar är det åter dags för Borgeby Fältdagar i full skala. Årets tema är vall och grovfoder, vilket arrangörerna hoppas ska locka många. Borgeby Fältdagar är lantbruksmässan i fält. Jordnära, fackmässan med tydlig inriktning på den professionella lantbrukaren. Mötesplatsen för alla som har lantbruk som främsta intresse och sysselsättning.

På mässan kommer det att finnas ett särskilt temaområde med olika odlingar, montrar och seminarier, som alla fokuserar på

årets tema. Det kommer att finnas exempel på demoodlingar för närmare beskådning.

Biodlingsföretagarna är på plats i SFOs monter och ämnet är pollinering. Syftet är att lyfta pollineringsstjänsten och dess värde samt knyta kontakter med lantbruket. Det är verkligen ett bra tillfälle att lyfta pollinering i samband med årets tema och t ex vallodling av klöver.

Är du intresserad som medlem att besöka mässan och även hjälpa till i montern? Hör av dig till: kjell.andersson@biodlingsforetagarna.se

Borgeby
Fältdagar

29 - 30 juni 2022

Uppdatering av branschriktlinjer på gång

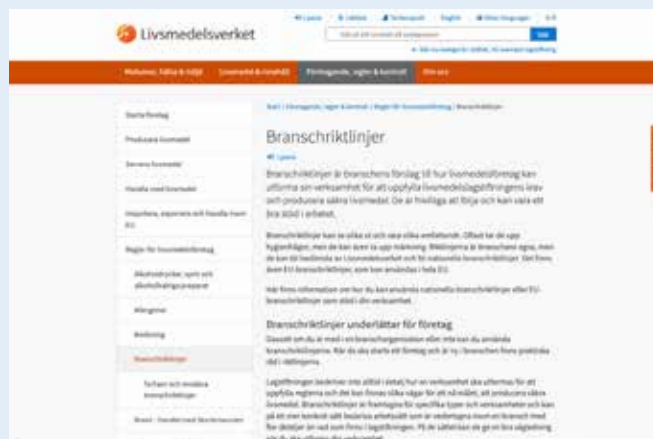
Varför tar vi fram nya riktlinjer? De tidigare branschriktlinjerna var gamla och uppdaterades senast 2011, de följde helt enkelt inte lagen längre. Därför drogs arbetet igång av Honungsringen som gjorde ett första utkast och sen sattes en arbetsgrupp samman för att gemensamt ta fram förslag på nya riktlinjer för branschen. Ett förslag till uppdatering av Branschriktlinjerna för biodling skickades i slutet av april in till Livsmedelsverket.

Text: Lina Norrsell, Marie Backman

Arbetet har skett i samarbete mellan representanter från Biodlingsföretagarna, Sveriges Biodlares Riksförbund och Honungsringen. Mötena har varit konstruktiva och trevliga och det har varit en fördel att hjälpas åt med detta utifrån våra olika organisationers perspektiv.

Det stora arbetet har legat i att läsa igenom de aktuella livsmedelslagar som berör biodling och utforma rekommendationer för hur biodlare kan arbeta för att följa dem. Branschriktlinjer är branschens förslag till hur livsmedelsföretag kan utforma sin verksamhet för att uppfylla livsmedelslagstiftningens krav och producera säkra livsmedel och kan vara ett bra stöd i arbetet.

Branschriktlinjer kan se olika ut och vara olika omfattande. Oftast tar de upp hygienfrågor, men de kan även ta upp märkning. Riktlinjerna är branschens egna, men de kan bli bedömda av Livsmedelsverket och bli nationella branschriktlinjer. Det finns även EU-branschriktlinjer, som kan användas i hela EU.

Lagstiftningen beskriver inte alltid i detalj hur en verksamhet ska utformas för att uppfylla reglerna och det kan finnas olika vägar för att nå målet, att producera säkra livsmedel. Branschriktlinjer är framtagna för specifika typer och verksamheter och kan på ett mer konkret sätt beskriva arbetssätt som är vedertagna inom en bransch med fler detaljer än vad som finns i lagstiftningen. På de sättet kan de ge en bra vägledning när du ska utforma din verksamhet.

Nu väntar vi på svar från Livsmedelsverket och hoppas att vi snart kan publicera de nya branschriktlinjerna så att alla kan få ta del av dem.

Arbetsgruppen:

SBR – Anders Lignell, Elisabeth Wiliamsson

Honungsringen – Alf Andersson, Viktoria Bassani

BF – Lina Norrsell (sekr), Mikael Sundström

BAKGRUND OM BRANSCHRIKTLINJERNA:

2007–2011 Calle Regnell, ordförande i Honungsringen, och Anders Lignell, SBR, tog fram och uppdaterade den tidigare versionen av branschriktlinjerna som publicerades 2011.

2014 En ny uppdatering av riktlinjerna gjordes av samma personer som ovan, men då hade Livsmedelsverket väldigt många synpunkter och inget färdigt förslag togs fram.

2018 Livsmedelsverket frågade Calle Regnell om att uppdatera riktlinjerna igen. Calle hade då avgått som ordförande i Honungsringen och tyckte att detta är en branschangelägenhet som både Biodlingsföretagarna och SBR borde vara delaktiga i. Olyckliga omständigheter gjorde att inga uppdateringar togs fram då heller.

2019 Alf Andersson påtalade för Honungsringens styrelse att riktlinjerna behöver ses över då regelverket var föråldrat. Styrelsen gav uppdraget till Viktoria Bassani och Alf Andersson att arbeta fram ett utkast.

2021–2022... Gruppen bestående av BF, SBR och Honungsringen har tagit fram ett gemensamt förslag till Livsmedelsverket. LV ska godkänna det och lämna sen vidare till EU för godkännande. När det är klart kommer LV att publicera de uppdaterade branschriktlinjer på hemsidan.

LVs önskan är att branschriktlinjer ses över vart 3:e till vart 4:e år.

BF och Svenska Bin i samverkan

Svenska Bin gör ett fantastiskt arbete genom att marknadsföra och tydliggöra vikten av att köpa närproducerad honung. De upplyser och folkbildar om att det är våra svenska bin som pollinerar svenska marker som ger en biprodukt, svensk honung. Vi fortsätter att samverka och hålla en nära kontakt för att stödja Svenska Bins arbete på de sätt vi kan.

Under Svenska Bins årsmöte valdes *Emmy Sundström* till ledamot i styrelsen. Om Emmy inte har möjlighet att medverka på ett möte så kommer *Monique Widingsjö* att ersätta henne som suppleant. Båda är representanter från BF:s egen styrelse.

Ett enkelt val!

Bifor är ett färdigt invintringsfoder som du köper i hink av din återförsäljare. Betydligt enklare än att göra egen sockerlösning!

Dessutom innehåller Bifor bara 25% vatten. Det minskar kondensen i kupan och gör att bina sparar energi under vintern. Eftersom Bifor är en helt ren produkt som innehåller inverterat socker, dvs lika delar glukos och fruktos, minskar också risken för föroreningar, sjukdomar och vinterförluster.

Ett enkelt val, eller hur?

Bifor

Nordic Sugar

Member of Nordzucker Group

Nordic Sugar AB, 205 04 Malmö • Tel 040-53 70 00 • fodernordicsugar.se/bifor

Nätverket av rådgivare inom bihälsa

Björn Gustavsson, (nationell rådgivare),
Henrik Björk, Västra Götaland,
Preben Kristiansen, Östergötland,
Thomas Henriksson, Skåne,
Johanna Adolfsson, Skåne,

Karina Tomtlund, Uppland,
Lotta Fabricius Kristiansen (projektledare),
Cecilia Kronqvist, Uppland,
Ingrid Evaldsson, Västra Götaland,
Ture Göransson, Östergötland.

Nu tar svensk biodling ett kunskapskliv

I maj 2022 startar ett nytt nätverk av regionala rådgivare inom bihälsa. Nätverket är ett resultat av samarbete mellan biodlarna, deras organisationer och olika myndigheter. Målet är att öka biodlarnas förutsättningar att hålla friska och starka bisamhällen.

Text & foto: Anna Lind Lewin

Nätverket skapar en brygga mellan forskningen och biodlingen – ett gynnsamt kretslopp mellan teori och praktik. Bristen på faktagranskad kunskap har hämmat

utvecklingen, menar rådgivaren Thomas Henriksson från Kullabygden i Skåne.

– Det har varit mycket hemmagjorda teorier inom biodlingen och brist på vetenskaplig evidens.

Rådgivarnas ambition är att lyssna, förstå biodlarens förutsättningar och ge råd som bidrar till medvetna val.

– När jag började med biodling fick jag mycket råd om hur jag skulle göra, men väldigt lite information om varför, berättar rådgivaren Johanna Adolfsson.

Jag vill gärna bidra till att hjälpa andra biodlare att planera och jobba förebyggande.

Forskningen bidrar till professionalisering och kvalitetsäkrade råd

– Alla biodlare har rätt till kvalitetssäkrad rådgivning, säger Lotta Fabricius Kristiansen som varit med och drivit projektet på SLU RådNu. Biodlingen i landet kommer att kunna professionaliseras genom att vi kopplar forskningen till nätverket av regionala rådgivare.

Nätverket är under utveckling och idag finns nio rådgivare tillgängliga.

– Man kan kontakta vilken rådgivare man vill oavsett i vilken del av landet man bor, berättar Lotta.

– Vårt uppdrag är att stötta utveckling av rådgivningen inom de gröna näringarna, och där ser vi att biodlingen är en viktig pusselbit, säger Magnus Ljung, verksamhetsledare på SLU RådNu.

Var med och utveckla! Dina frågor bidrar till utveckling av ny kunskap.

Kontakta oss på bihalsoradgivare.se

Rådgivning utan kostnad juni och juli!

Under startperioden erbjuder rådgivarna sin tid utan kostnad. Så här gör man för att boka:

1. Gå till bihalsoradgivare.se
2. Välj rådgivare och tjänst
3. Välj dag och tid för mötet
4. Logga in / skapa konto
5. Betala genom att ange rabattkoden BIRÅD22 för gratis rådgivning.

Ordinarie pris är 250 kr per samtal.

Bokningsbekräftelse med kalenderinbjudan och Zoom-länk skickas via mejl.

Meddela gärna rådgivaren ämnet i förväg

KONTAKT

Lotta Fabricius Kristiansen
Forskarassistent och biodlare
lotta.fabricius@slu.se
073-057 71 51

Foto Ylva Carlqvist Warnborg
I bild Lotta och Magnus, SLU RådNu

Nationell Informationskampanj för att öka kunskapen om och försäljningen av honung!

Biodlingsföretagarna har fått beviljat stöd för att lansera en nationell informationskampanj för att öka kunskapen, efterfrågan och försäljningen av honung och andra biprodukter hos konsumenten och livsmedelsindustrin.

Text: Sanna Ohlander

Foto: Torbjörn Lagerwall

Det har länge funnits en efterfrågan bland biodlare och branschorganisationer att göra en bredare nationell informationskampanj. Detta för att upplysa konsumenter, detaljhandel och livsmedelsindustri om hur honungsmarknaden ser ut idag och varför det är så viktigt att välja rätt honung. Att biodlare och andra kunniga vet att honung är en kvalitetsprodukt och hur viktig biodlingen är för vår miljö är en sak men vad vet den breda massan av konsumenter? Och hur mycket vet beslutsfattare inom livsmedelsindustrin när det kommer till att använda honung i sina produkter? Och hur ser det egentligen ut på honungshyllan ute i våra butiker? Utifrån detta gjordes det, under våren 2021, flera attitydundersökningar för att identifiera specifika målgrupper och deras beteende samt kunskap.

Resultatet av undersökningarna visade att 74% av konsumenterna köper sin honung i livsmedelsbutik. Av dessa önskar större andelen att det fanns mer information om

honung i butik då valet är svårt när man väl står där och ska välja. 68% önskade att det fanns en ursprungsmärkning på burkarna. Inköparna å sin sida visade sig ha låg kunskap om honung, enbart 8% ansåg att de hade någon kunskap. 43% av inköparna köper in honung baserad på centralstyrda beslut och av den honungen är 60% EU-honung och icke EU-honung. Inom livsmedelsindustrin önskade över 40% att det fanns informationsmaterial till kunderna i butik och skulle gärna skylta upp material i butikshyllan.

– Det känns fantastiskt roligt att äntligen kunna göra ett större projekt som gynnar både konsumenter, butiker samt i förlängningen hela branschen. Redan idag för vi tillsammans med LRF mat&dryck en dialog med både ICA och Coop gällande utbildnings- och informationsmaterial och med detta stöd kommer vi ytterligare kunna öka kunskapen både hos konsumenterna och inom livsmedelsbranschen, säger Helena Ring Johansson, ordförande i Biodlingsföretagarna.

93%

av alla som
svarade vill ha en
ursprungsmärkning

Referensgruppen

Följande deltagare ingår:

- Sveriges Biodlares Riksförbund
- LRF mat & dryck
- Svenska Bin
- Höglandets Honung
- Svensk Honungsförädling

Vi frågade alla i gruppen
om de kände till att honung är
ett av de tre mest förfälskade
livsmedlen som finns.

68%

kände inte till detta

Den nationella information-
skampanjen kommer att
börja rulla ut i butik under
2023 men fram till dess
kommer det att skapas ett
digitalt utbildnings- och
informationsmaterial som
kommer att finnas tillgängligt
via en webbplats.

Den nationella informationskampanjen
har fått beviljat stöd i ett projekt genom
Nationella Programmet för Biodlingssektorn,
Jordbruksverket. Biodlingsföretagarna
är ägare av projektet. En referensgrupp
bestående av experter från branschen finns
med som stöd under projektet.

74%

köper sin honung i
livsmedelsbutik

VILL DU HJÄLPA TILL MED ANNONSFÄRSÄLJNING TILL GADDEN?

Staffan Tegebäck har skött försäljningen
i många år men nu behöver han och
Gadden hjälp! Är du intresserad så hör
av dig till:

marie.backman@biodlingsforetagarna.se

Välkommen till Biets dag på Julita gård i Sörmland

16 juli 11.00–15.00

Växtvandring, utställare, honungs-
slungning och familjeaktiviteter.
I samarbete med Julita biodlarförening.
Entré 120 kr, barn 50 kr.

JULITA GÅRD
NORDISKA MUSEETS SLOTT OCH GÅRDAR

Elitdrottningar & Bruksdrottningar

av Buckfast

Följ oss på Facebook
Östelenbuckfast

Har du koll på dina bin?

beezum
www.beezum.online

Hur nyhetsmedia ställer honungsbin mot vilda bin

Vi ser många rubriker i media i flera länder om hur honungsbin konkurrerar ut vilda bin. Det är en svårhet debatt som rör upp många känslor och med en aggressiv ton ibland. Något Danmark har fått erfara på senare tid. Det är ett ämne media rapporterar ganska enkelspårigt om. Problemet är att det är många antaganden i debatten och det saknas bra data hur verkligheten ser ut. Är det en konkurrens mellan honungsbin och vilda bin och vad påverkar den konkurrensen i så fall?

Foton: dreamstime.com

*Sammanfattning av föreläsning av
Kirsten Traynor under biodlarkonferensen
i Danmark, mars 2022.*

Kirsten Traynor ger flera exempel på artiklar i olika tidningar där de också refererar till vetenskap och biodlare som ofta framställs som elaka personer som fyllt landskapet med flygande "pollengrisar".

I debatt om honungsbin och vilda bin nämns inte att vi hade mycket större mängd honungsbin i världen tidigare men att populationen sen har minskat kraftigt när varroa kom. I USA var det t ex över 6 miljoner bisamhällen på 40-talet. När varroa slog ut bina i slutet av 90-talet minskade populationen av honungsbin till hälften. Från 40-talet finns ingen data om att vilda bin minskar kraftigt. Vi skyller på honungsbina men kan vi verkligen ge dem skulden när vi som människor har förändrat landskap, lantbruk och den naturliga miljön för vilda bin, egentligen för alla bin.

Kirsten gav exempel på forskning i USA, man undersökte pesticider i pollen som varje kupa samlar ca 15–20 kg om året. Resultat visade ofta väldigt lite påverkan av pesticiderna var för sig men med fler olika pesticider vet vi för lite hur de tillsammans påverkar både honungsbin och vilda bin.

Den verkliga frågan är dock inte enskilda faktorer som orsakar problemet, utan synergier runt dem. Här finner vi en viktig läxa från bina som vi människor ignorerar: konceptet med synergieffekter, där ett plus ett är lika med tre, eller fyra eller fler.

Honungsbinas superorganism kan förlora bin utan större påverkan på insamling och överlevnad. Bisamhället dör inte till skillnad mot solitära, vilda bin som själva måste göra all insamling, bygga bo och mata yngel. Om det vilda biet dör får det större effekt på populationen än om ett honungsbi dör.

Ekonomisk ranking av boskap, grisar, honungsbin och fågel från "The Buzz about bees" av J Tautz Heilmann, Springer, Heidelberg 2008

Binas värde

Honungsbin är den tredje största jordbrukssektorn i världen, viktigare än fjäderfä-industrin. 75 % av alla globala viktiga grödor beror till viss del på pollinering. Den extra avkastningen på grund av pollinering lägger till 9 % till den globala växtproduktionen (enligt Geldmann and Juan P. Gonzales-Varo 2018)

Om man räknar om det i rena pengar så motsvarar det 216 miljarder US dollar eller 10% av det totala värdet av världens jordbruks- och matproduktion.

Nuvarande media klimat

Medias rapportering har påståenden som:

- att kommersiellt förvaltade humlor och bin bidrar till att vilda pollinatörer minskar
- honungsbin konkurrerar ut vilda pollinatörer om naturresurser
- "Rädda bina!" du oroar dig för fel bin
- är det kommersiella honungsbin som gör vilda bin sjuka.

Kirsten kommenterar artiklarna med att i de flesta områden finns plats för flera olika arter. Honungsbin är allätare av blommor men flyger oftast med fokus till en viss sorts nektarkälla i taget. Tvärtemot vilda bin som flyger på olika blommor hela tiden.

Honungsbins virus antas spridas till vilda bin, men det är teorier som man inte vet tillräckligt om än. Det har börjat forskas på ämnet men det finns inte tillräcklig data för att se om/vilka vägar virus rör sig mellan bina.

Detta kan dock delvis stämma i USA med all vandringsbiodling. Bin flyttas över gigantiska avstånd. Det finns 2,7 mijoner bisamhällen varav ca 2,3 miljoner bisamhällen flyttas i februari för pollinering...

Vet vi att honungsbin påverkar vilda bin?

Honungsbin behöver biodlarens kunniga handlag och omvårdnad, lantbruket behöver bin för pollinering. Kirsten poängterar att vi vet allt för lite om vilda bin, de olika arterna, hur olika faktorer påverkar deras liv och fortplantning – man vet för lite för att göra de antaganden som görs idag.

Vi behöver förstå vad som händer när de vilda bina inte hittar den pollen eller nektar sort de föredrar. Kan de anpassa sig och sina boplatser?

Vi gör ändå antagande att de konkurrerar om nektar och pollen, men vilda bin anpassar sig till olika blommor mer än honungsbin och humlor.

Honungsbin och humlor är generalister, de är inte kräsna vilka blommor de samlar nektar eller pollen ifrån. Solitära/vilda bin är däremot specialiserade på vissa blommor och har ett begränsat utbud för mat. De flyger dessutom kortare avstånd än honungsbin.

Det finns ingen data som baseras på vilda bins nutrition jämfört med honungsbin när man inte följer generationer och hur de anpassar sig. En annan anledning är att vilda bin är väldigt svåra att identifiera, en del kräver att man tittar på vingar eller kön i mikroskop för att kunna identifiera en art. Det är svårt att säga med säkerhet vilka av de 20,000 hotade arterna som dör ut när det inte finns någon data samlad hur många det finns att jämföra med. Vetenskapen tittar endast på konkurrens om blommor generellt.

Här är ett urval av våra tjänster. Vill du veta mer, beställa eller begära offert? Besök vår hemsida, ring eller mejla!

Bisamhällen

Övervintrade bisamhällen som är färdig-utvecklade och redo inför bisäsongen.

Avläggare

Vi erbjuder flera olika ramformat samt färdiga foderkoncept.

Paketbin

Smart lösning med många gynnsamma fördelar. Skötselanvisning medföljer.

Bidrottningar – Buckfast

Vi erbjuder drottningar som medför en snabb vårutveckling, är fromma, svärmtroga, har bra rensningsförmåga och är mycket högvakstande.

Vi levererar från vecka 23 t.o.m. 34.

Monica Larsson

Professionell drottningodlare

www.honungsgarden.com • 0702 061994 • monica@honungsgarden.com

Hur går det för äppelträden om honungsbin föredrar raps?

Rapsfälten är en enorm källa till mat och kan attrahera bin som är viktiga för pollineringen av andra grödor. För första gången har man nu undersökt hur rapsodling påverkar förekomsten av bin i äppelodlingar. Forskarna från Martin Luther Universitetet Halle-Wittenberg (MLU) och Helmholtz Centre for Environmental Research (UFZ) i Tyskland fann tydliga skillnader mellan vilda bin och honungsbin. Rapsfälten lockar bort honungsbin från äppelodlingarna, men antalet humlor i äppelodlingarna förblev oförändrat och andra vilda bin ökade till och med, vilket gör att pollineringsluckan fylls. Äppelskörden blev därför inte hotad.

Text & foto: Julia Osterman

Julia Osterman i äppelodlingar.
Foto Pascal Schnitker.

Publicering: Osterman J. et al.
Apple pollination is ensured by wild bees when honey bees are drawn away from orchards by a mass co-flowering crop, oilseed rape. *Agriculture, Ecosystems and Environment* (2021).

Dr. Julia Osterman
Email: jul.osterman@gmail.com

Rapsodling i Sverige, en mass-skörd på våren. Stora gula rapsfält på våren har varit en del av landskapet i södra Sverige i många årtionden, men så har det inte alltid varit. Odlingsarealen har i Sverige fördubblats sedan 1961 tack vare statliga subventioner och förädling av nya rapssorter. Situationen är likartad i andra europeiska länder. Exempelvis i Tyskland odlas raps på cirka 11 % av den odlingsbara marken.

Relationen mellan grödor som blommar samtidigt har hittills knappt undersökts.

Rapsen blommar samtidigt som flera andra grödor som också är beroende av binas pollinering, t.ex. äppelträd. När två grödor blommar samtidigt kan det både vara bra och dåligt för pollineringen. Konkurrens om bina kan göra att pollineringen minskar, men det kan också leda till att fler bin totalt lockas till sig av den ökade mattillgången. Relationen mellan grödor som blommar samtidigt har hittills knappt undersökts. Men man vet att rapsblommor producerar betydligt mer nektar än äppelblommor, vilket kan innebära att rapsblommor är mer attraktiva för bin.

Inventering: Attraheras bin av raps?

Ett forskarlag från MLU Halle-Wittenberg i Tyskland undersökte därför om raps attraherar bin från äppelodlingar och därmed också påverkar pollineringen i kommersiella äppelodlingar. På tolv platser i den tyska delstaten Sachsen-Anhalt räknade forskarna blombesökande insekter i äppelodlingar där olika mängder raps odlades. På vissa platser

odlades ingen raps, på andra platser hittades upp till 30 % raps inom en radie av 1 km runt äppelodlingarna. I sin studie skiljde forskarna mellan honungsbin, humlor och andra vilda bin.

Överlag varierade antalet honungsbin mycket från plats till plats och föga förvånande var antalet honungsbin högt när honungsbikolonier placerades direkt i äppelodlingar. Däremot visade studien också att honungsbin lockades bort ifrån äppelblommorna till rapsen. Ett honungsbi kan flyga upp till tio kilometer för att samla nektar och pollen.

De vilda bina har en mycket mindre samlingskrets och förblev lojala mot äppelodlingarna.

Teamet hade förväntat sig att honungsbin skulle flyga in i angränsande rapsfält, men uppgifterna om vilda bin var överraskande: flest vilda bin upptäcktes i de äppelodlingar som var direkt omgivna av raps. Det kan bero på att konkurrensen mellan honungsbin och vilda bin här minskar. Det skulle då finnas mer nektar tillgänglig för vilda bin. Forskargruppen kan bara spekulera i detta, men detta faktum har redan bevisats i många andra studier: En för hög täthet av honungsbin kan ha en negativ inverkan på populationerna av vilda bin.

Alla bin är inte likadana. Forskningsresultaten är jämförbara med resultaten från en studie som leddes av forskare vid universitetet i Göttingen, som undersökte

→ effekten av rapsodling på blombesökare och pollinering av jordgubbsfält. Återigen observerades skillnader mellan honungsbinas och ensamma vilda binas födosöksbeteende. Medan honungsbin och humlor lockades till rapsfält fann forskarna i Göttingen ett ökat antal solitära vilda bin i jordgubbsfält.

Skillnader har observerats mellan honungsbin och vilda bins födosöksbeteende.

I Sverige finns det cirka 270 olika arter av vilda bin (inklusive humlor) och några av dem har också hittats i kommersiella fruktodlingar. Murarbin, bandbin, smalbin och sandbin är vanligast i äppelodlingar. Deras bidrag till pollinering och fruktbildning är essentiell för många grödor. De vilda bina skiljer sig

mycket från honungsbin. Till skillnad ifrån honungsbin som lever tillsammans i en stor koloni bestående av en drottning och tusentals arbetare, lever de flesta biarter ensamma. Humlor har i jämförelse mycket mindre stater (samhällen) och drottningen övervintrar ensam för att bilda en ny stat (ett nytt samhälle) på våren. De flesta andra vilda biarter lever ensamma. Det innebär att varje individ tar hand om sin egen avkomma och vanligtvis dör innan nästa generation kläcks.

Vilken inverkan har rapsodling på fruktbildningen i äppelodlingar? En annan del av MLU-studien bestod i att mäta pollineringsförmågan. I var och en av de 12 äppelodlingarna valdes äppelblommor ut, märktes och placerades sedan i en av tre försöksklasser. En tredjedel av blommorna låts pollineras av bin och andra insekter, precis

utan någon annan behandling. Den andra tredjedelen med blommor täcktes med nät så att de inte kunde besökas av honungsbin eller vilda bin, för att jämföra vad som händer när pollinatörer saknas. Det blev då uppenbart att utan insektspollinering bildas det knappt några äpplen alls. Den sista tredjedelen av blommor var handpollinerad av en person, vilket fördubblade fruktbildningen jämfört de som bara blivit pollinerade av insekter. Detta innebär att pollineringen i plantorna inte var optimal och definitivt kan förbättras.

Antalet honungsbin minskar med raps i närheten men förekomsten av vilda bin kan kompensera och äppelskörden påverkas inte.

Rapsodlingarna intill hade dock ingen inverkan på fruktbildningen av äpplen. Även om antalet honungsbin halverades när 30 % raps odlades i närheten, bildades lika många äpplen som i odlingarna utan raps i närheten. Den ökade förekomsten av vilda bin kan ha kompenserat för förlusten av honungsbin, exempelvis genom att vara mer effektiva pollinatörer. Vissa vilda bin samlar till exempel pollen på sina bukhår, medan honungsbin använder sina bakben för detta ändamål, vilket kan ge effektivare pollination.

.....

Skydd av vilda bin lönar sig. Forskarna drar slutsatsen att det kan vara klokt för äppelodlare att särskilt främja etablering av vilda bin, även om kommersiella honungsbin fortfarande en viktig roll för pollineringen av äppelträd. Humlor och andra vilda bin skulle dock kunna vara mer lönsamma,

eftersom de är lika effektiva pollinatörer och mindre benägna att distraheras av andra födosökmöjligheter.

Honungsbin har en viktig roll för pollineringen av äppelträd men att främja etablering av vilda bin ger goda förutsättningar för en bra äppelskörd

Forskarna avråder dock från att köpa kommersiella humlekolonier, eftersom de är mycket kostsamma och kan få negativa konsekvenser för vilda humlor (t.ex. genom att införa sjukdomar). Att köpa murarbin kan också få liknande konsekvenser och bör därför undvikas. Istället bör man främja lokalt bevarande av vildbin och humlor, t ex

genom blommande åkerkanter, då vildbin behöver matmöjligheter även efter att äppelträden blommat. Man kan även bevara eller främja boplatser för vildbin. Vissa arter häckar i jorden och behöver öppen mark, medan andra koloniserar gamla, oputsade ladugårdsväggar och naturliga branta väggar i omgivningen.

NEKTAR

– en komplex historia

Omfattande litteraturstudier och svenska fältstudier ger mycket lite stöd för att det går att skylla odling av höstrapshybrider på utebliven eller sämre honungsskörd. De så kallade GMS-hybriderna producerar mest nektar, men det har inte kunnat påvisas skillnader mellan sorter inom respektive hybridsorttyp.

Text: Albin Gunnarson, SFO

Foto: Hans Jonsson, Cumulus Information

Alla har vi väl någon gång hört historier om biodlare som påstår att de inte får någon honung för att det är fel på våra oljeväxter. Det kan plötsligt påstås att odlare som bytt sort eller börjat odla hybrider ansvarar för att det inte blir någon honung.

Vad biodlaren ofta inte vet är att vi odlar hybrider i över 20 år. Att biodlaren möjligen saknar en del av sin rapshonung kan snarare mer bero på kombinationen minskad vår-rapsodling och ökad höstrapsodling. Vår-rapsen blommar i juni–juli då bisamhållena har sin maximala styrka medan höstrapsen blommar i maj och då starkt bidrar till bisamhällets tillväxt samtidigt som det kan bli en del honung. Dessutom har våra höstraps-sorter blivit lite tidigare i sin utveckling och

kanske även det påverkar hur mycket honung ett bisamhälle kan samla från höstraps.

Skilj mellan hybriderna. Men kan då den intensiva sortutvecklingen genom växtförädling ha skapat en differentierad nektarproduktion mellan sorter och typer av sorter såsom linjesorter och hybrider? Notera att höstrapshybrider inte är en enhetlig sorttyp utan man skiljer mellan 2 typer. Mest känner vi dessa som så kallade Ogurahybrider och MSL-hybrider. Men i praktiken skiljer sig hybrider mellan CMS-hybrider och GMS-hybrider. Hybrider som förädlats med cytoplasmatisk hansterilitet kallas CMS, hybrider med genomisk hansterilitet kallas för GMS. Vi fördjupar oss inte ytterligare i genetikens avancerade värld utan koncentrerar oss på dess eventuella skillnader för nektarproduktion.

Nektarproduktionen i en blomma påverkas av flera miljöfaktorer, exempelvis lufttryck, luftfuktighet och temperatur men också växtens tillgång på vatten.

Nektar varierar naturligt. Nektar är växtens sätt att försöka manipulera pollinerande insekter för att besöka blommorna. Nektar innehåller vatten och olika sockerarter, men även proteiner, aminosyror,

Bra för bin. Det spelar i princip ingen roll vilken sort som odlas för nektarproduktionen. Dock ger höstrapshybrider av GMS-typ en högre produktion än CMS-typ.

Rapstyp spelar roll. En övergång från vår-oljeväxter till höstoljeväxter kan påverka nektarproduktionen negativt. Vårapsen blommar i juni–juli då bisamhällena har sin maximala styrka medan höstrapsen, som på bilden, blommar i maj och då starkt bidrar till bisamhällets tillväxt samtidigt som det kan bli en del honung.

enzym, lipider och mineraler. Nektarproduktionen i växten produceras av floemvätskan vilken kan påverkas av flera olika faktorer. Sockerhalten är en viktig komponent eftersom det är energikällan för de pollinerande insekterna.

Nektarproduktionen i en blomma påverkas av flera miljöfaktorer, exempelvis lufttryck, luftfuktighet och temperatur men också växtens tillgång på vatten. Det gör också att nektarproduktionen varierar mellan dagar och under dagen. Höstrapsens blomma har fyra nektarproducerande körtlar som kallas nektarier. Nektar utsöndras ur körtlarna och ligger sedan på dess yta där den kan sugas upp av insekten.

Ambitiös litteratur- och fältstudie. I ett arbete finansierat av Jordbruksverket och med stöd av Lantmännen har Sandra Lindström, Riccardo Bommarco och Bo Gertsson sammanställt den vetenskapliga litteraturen som belyser höstrapsers nektarproduktion och även gjort en egen fältstudie av 21 höstrapsorter i svenska sortförsök. Syftet med fältstudien var att se om nektarvolymen, sockerhalten och sockermassaproduktionen per blomma skiljer sig mellan höstrapsorter och mellan de tre olika sorttyperna.

Samstämmiga studier. Vi börjar med att titta på 4 vetenskapliga studier runt om i Europa. De har varierande upplägg och olika resultat, men kan ändå lära oss mycket.

En italiensk undersökning påvisade stora skillnader i nektarvolym per blomma mellan linjesorter och hybrider där linjesorterna producerade 50 procent mer volym än hybriderna. Förklaringen föreslås vara hybridens större antal blommor per planta men den svenska undersökningen framhåller att även skiftande fältförhållanden och att miljö-

faktorer kan vara en orsak till variation.

En annan undersökning – från Belgien – studerade olika sorter från Dekalb, från olika fält. Här uppmättes skillnader mellan sorter i volym, sockerhalt och sockermassa. I och med att de olika sorterna odlades på olika fält och platser så kan det ge miljömässigt betingad variation.

Vad som inte diskuteras i någon av undersökningarna är att rotsystemets utveckling – beroende på exempelvis såtid och markstruktur – kan skapa olika förutsättningar för att försörja plantan med vatten och upprätthålla floemflödet vid kritisk väderlek och temperaturer.

I en studie från Storbritannien jämfördes 8 linjesorter med 6 CMS- och 9 GMS-hybrider. Här skilde sig inte sockerhalterna åt, men GMS-hybriderna producerade mer nektar och högre sockermassa per blomma än CMS-hybrider och linjesorter. Inom typerna påträffades ingen variation i nektarproduktion mellan sorter. GMS-hybriderna producerade färre antal blommor, men när hänsyn tagits till antal blommor per planta producerade GMS-hybriderna 1,73 gånger så mycket nektar som linjesorter.

I den svenska studien som beskrivits tidigare och som utfördes både i växthus och i fält noterades ingen skillnad i nektarvolym med avseende på enskild sort eller sorttyp. Samma resultat blev det också för sockerhalten. Men däremot uppmättes en skillnad i sockermassa mellan sorttyper. Precis som i den brittiska studien kunde man konstatera en större sockermassa för GMS-hybriderna.

GMS-hybrider ger mest nektar. Varför det finns en skillnad mellan GMS-hybrider och

CMS-hybrider finns det inget säkert svar på, men en orsak som framförs är att de cytoplasmatiske elementen i Ogurahybriderna kommer från rättika. Det skulle kunna vara så att det är rättikans gener som trycker tillbaka nektarproduktionen i CMS-hybriderna.

De här olika arbetena har gett mycket lite stöd för att det går att skylla odling av höstiapshybrider på utebliven eller sämre honungsskörd. Däremot har man kunnat konstatera att GMS-hybrider ger högre sockermassa och linjesorter ger lägst sockermassa per blomma.

En viktig sak i förädlingsarbetet är att ha nektarproduktionen med sig - det ökar attraktionskraften för insekterna och det kan ge ett litet bidrag till ökad avkastning i situationer där insektpollinering blir ett viktigt stöd. Det skulle säkert gå att förädla på sockermassa och nektarproduktion för att attrahera fler pollinerande insekter. För trots att rapsen är självpollinerande blir skörden aldrig sämre av att ha pollinerande insekter i fältet.

Svensk Frötidning är en facktidning som ges ut av Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare. Denna artikel finns publicerad i Svensk Frötidning nr.3/22. Du kan läsa tidningarna digitalt på SFOs hemsida: www.sfo.se/svensk-frotidning/las-tidningen/

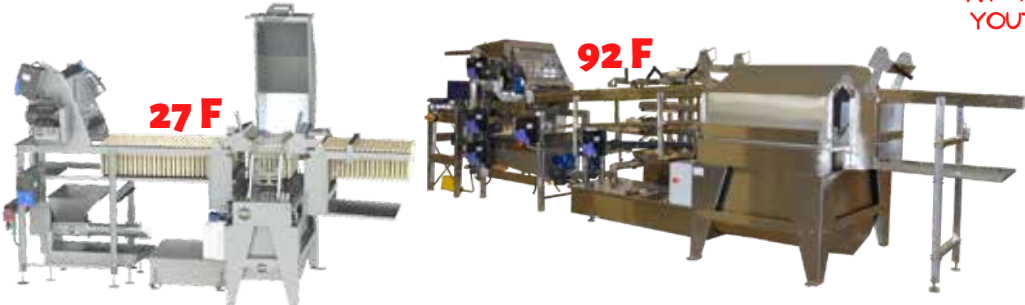

Paradise Honey

COMBINING NATURE & TECHNOLOGY

SLUNGLINJER

PROFESSIONELLA SLUNGLINJER FRÅN 18 RAM UPP TILL 200 RAM !

18 F: 18500,00 EUR (moms 0%) 76 F: 42460,00 EUR (moms 0%)
 27 F: 21000,00 EUR (moms 0%) 92 F: 46370,00 EUR (moms 0%)
 54 F: 25300,00 EUR (moms 0%) 120 F: 51500,00 EUR (moms 0%)

BEEBOX SMART

Smart-erbjudande:

**Smart-ramar + låda + tak + öppnare +
 10F/8F adapter (som också är ett Q-
 trap system) + rör + honungstank**
Totalpriset: 222,00 € (MOMS 0%).

- Starta det nya enkla och ekonomiska sättet att biodla nu!
- Honungsextraktionsmaskinerna behövs inte!
- Skörda honung i alla väder!
- Inget behov av att ta bort honungsramar från kupan!
- Skörden stör inte bin!

10F/8F adapter

Kompatibel med 10 och 8 ramar BeeBox kupor !

AVTÄCKNINGSLINJER

SIB AVTÄCKNINGSMASKIN

Specialerbjudande:

8440,00 eur (MOMS 0%)
 Option: Vatten uppvärmning
 (+840 eur, MOMS 0%)

Paradise Honey LTD

Hunajatie 19, 06530 Kerkkoo, Finland

Tel: +358 400 377 441

info@paradisehoney.fi / www.paradisehoney.fi

VAXSKRUVAR

KAPACITET FRÅN 50 KG/H UPP TILL 1000 KG/H

NY VIDEO PÅ VÅR YOUTUBE-KANAL !

P50

2190,00 EUR (MOMS 0%)

P100

3190,00 EUR (MOMS 0%)

P200

4490,00 EUR (MOMS 0%)

P350

5190,00 EUR (MOMS 0%)

P500

6490,00 EUR (MOMS 0%)

P1000

8290,00 EUR (MOMS 0%)

HITTA DIN LOKALA ÅTERFÖRSÄLJARE !

Erbjudandena gäller till slutet av juli 2022.
Frakt ingår inte i priserna.

Alla Paradise Honey produkter är patenterade
Alla maskiner är tillverkade av Finskt rostfritt stål

Blommor ur biets perspektiv

Efter cirka två års arbete med insamling av uppgifter och referenser är nu sammanställningen "Blommor för bin" färdig. Den innehåller inte mindre än 528 olika örter med bland annat uppgifter om attraktionsförmåga på honungsbin, humlor och solitärbin.

Målsättningen med arbetet har varit att inrymma så många örter som möjligt i själva sammanställningen. Den ska mer ses som ett uppslagsverk än skönläsning med vackra bilder. Det finns en del litteratur om biväxter både i bokform och på nätet men den är ofta knapphändig och innehåller inte så många arter.

Sammanställningen består av en inledningstext om biväxter. Därefter följer tre tabeller där den första anger attraktionsförmågan, den andra beskriver detaljer om växtens kapacitet beträffande pollen och nektar, medan den tredje tabellen återger pollenets proteinvärde.

Favoritblommor – För varje art beskrivs blomningstiden med begrepp som vår,

BILD 1: Honungsbi i gul sötväppling, en av de bästa biväxterna, som får betyget 4 för nektar och 2 för pollen där 4 är högsta betyg.
Foto: Petter Halldén

försommar, högsommar etc. istället för angivelse av blomningstiden i månader. Detta på grund av att blomningstiden varierar mycket i vårt avlånga land. Vidare klassificeras arterna beroende på hur betydelsefulla de är med fokus på honungsbin. Klassificeringen eller betygsättningen består av en skala från 0 till 4. . Värdet 0 betyder att växten inte utsöndrar nektar eller pollen. En 4:a däremot används för växter som kan ge stora mängder nektar eller pollen och på så sätt under gynnsamma förhållanden bidra till stora honungsskördar eller gott välbefinnande av bina.

Vilda bin som humlor och solitärbin ingår även för vissa arter i sammanställningen. En växtart kan till exempel vara mycket intressant för solitärbin men ha lågt attraktionsvärde för honungsbin. Långtungade humlor föredrar djupa blommor där de har en konkurrensfördel framför grunda som kan besökas av de flesta pollinatörer.

Honungsskörd – I den utökade tabellen finns uppgifter om potentiell skörd per hektar av olika växtarter. Det är en teoretiskt beräknad skörd av honung vid massförekomst och gynnsamma betingelser vilket baseras på nektarproduktion från blommorna kopplat till sockerinnehållet i nektarn. Av vissa arter lämnas även uppgift om när på dagen blomman avger optimalt med nektar/pollen och även vid vilken temperatur.

Invasiva arter – Flera goda nektar- och pollenleverantörer är också klassade som främmande invasiva arter i Sverige och det finns även angivet i de fall de förekommer i tabellen. Dessa bör inte få sprida sig fritt i naturen och vissa arter är till och med förbjudna att odlas och bör därmed bekämpas enligt EU-förteckning över invasiva arter.

Art		Blomningstid	Värde som honungsbiväxt		Värde för humlor		Värde för solitärbin	Invasiva arter
Vetenskapliga namn	Svenska namn		nektar	pollen	korttungade	långtungade	alla typer	
<i>Achillea millefolium</i>	röllika	hs–hö	1	1 (2)	**	*	***	
<i>Aconitum napellus</i>	äka stormhatt	hs–ss	1	1	*	**	-	
<i>Adonis vernalis</i>	våradonis	tv–v	0	2	*	*	*	
<i>Aegopodium podagraria</i>	kirskål	hs	2	1	i.u.	i.u.	i.u.	
<i>Agastache foeniculum</i>	anisisop	hs–th	3 (4)	1	*	*	*	
<i>Agastache rugosa</i>	koreansk anisisop	hs–ss	3	2	i.u.	i.u.	i.u.	
<i>Ageratum spp.</i>	agerater	hs–th	1	2	i.u.	i.u.	i.u.	
<i>Agrimonia eupatoria</i>	småborre	hs–ss	2	2	*	*	*	
<i>Ajuga pyramidalis</i>	blåsuga	v–fs	3	2	i.u.	i.u.	i.u.	
<i>Ajuga reptans</i>	revsuga	v–hs	3	2	**	**	**	
<i>Alcea rosea</i>	stockros	hs–h	3	1	**	*	-	
<i>Alisma plantago-aquatica</i>	svalting	fs–ss	2	1	i.u.	i.u.	i.u.	

Tabell 1. Smakprov från tabellen som beskriver 528 arter/släkter med avseende på blomningstid, värde som nektar- och pollenleverantör för honungsbin. Därutöver finns uppgifter om artens värde för humlor och solitärbin

BILD 2: Tapetserarbi i vaddkling, en art som blommar sent och kan ge mycket nektar och pollen under goda betingelser (nektar 3; pollen 3). Foto: Petter Halldén

Om du vill gå in och läsa växtsammanställningen så finns den på Jordbruksverket under webbutiken. Där kan du utan kostnad ladda ner tabellerna.

Katalogen är en sammanställning över de vanligaste växternas nektar och pollenkapacitet i naturen, i jordbruket eller i våra trädgårdar. Sammanställningen omfattar endast ett- och fler-åriga örter. Vedartade växter som buskar och träd ingår ej.

<https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/jo226.html>

LP:s Biodling AB

Av Biodlare För Biodlare

VI HAR ALLT TILL DIN BIODLING!

- SERVICE • KVALITET •
- KUNSKAP • OMTANKE •

0533-631 11

SHOP@LPSBIODLING.SE

@lpsbiodling

LP's Biodling

BUTIKENS ÖPPETTIDER:

MÅN-TORS: 9-15.30

FRE: 9-13.30

FRUKOSTSTÄNGT: 10-10:30

LUNCHSTÄNGT

MÅN-TORS: 13-13:30

TELEFONTIDER:

MÅN-FRE: 8-14.30

FRUKOSTSTÄNGT: 10-10:30

LUNCHSTÄNGT: 13-13:30

Glöm inte att kolla in
våra nyinkomna
produkter från
Swienty!

Vi vill upplysa om att vi har
gott om övervintrade
avläggare i format LN! lägg
din order på
www.lpsbiodling.se

WWW.LPSBIODLING.SE

Etiketten – din viktigaste kanal

Som konsument står man framför butikshyllan och ska bestämma sig för vilken honungsburk man ska köpa med sig hem. Du som producent har i detta ögonblicket ungefär tolv sekunder på dig att särskilja din produkt från övriga varumärken. Så hur ser egentligen en etikett ut som konsumenten möts av i butikshyllan och vad är det vi tittar på som gör att vi köper just den produkten? Som producent måste man idag lägga nästan lika stor kraft vid utseendet på sin etikett som man har gjort på råvaran som finns i förpackningen bakom etiketten.

Text: Sanna Ohlander

Research: Marie Backman

Foto: Bilder från pinterest för redaktionell användning och ej kommersiellt syfte

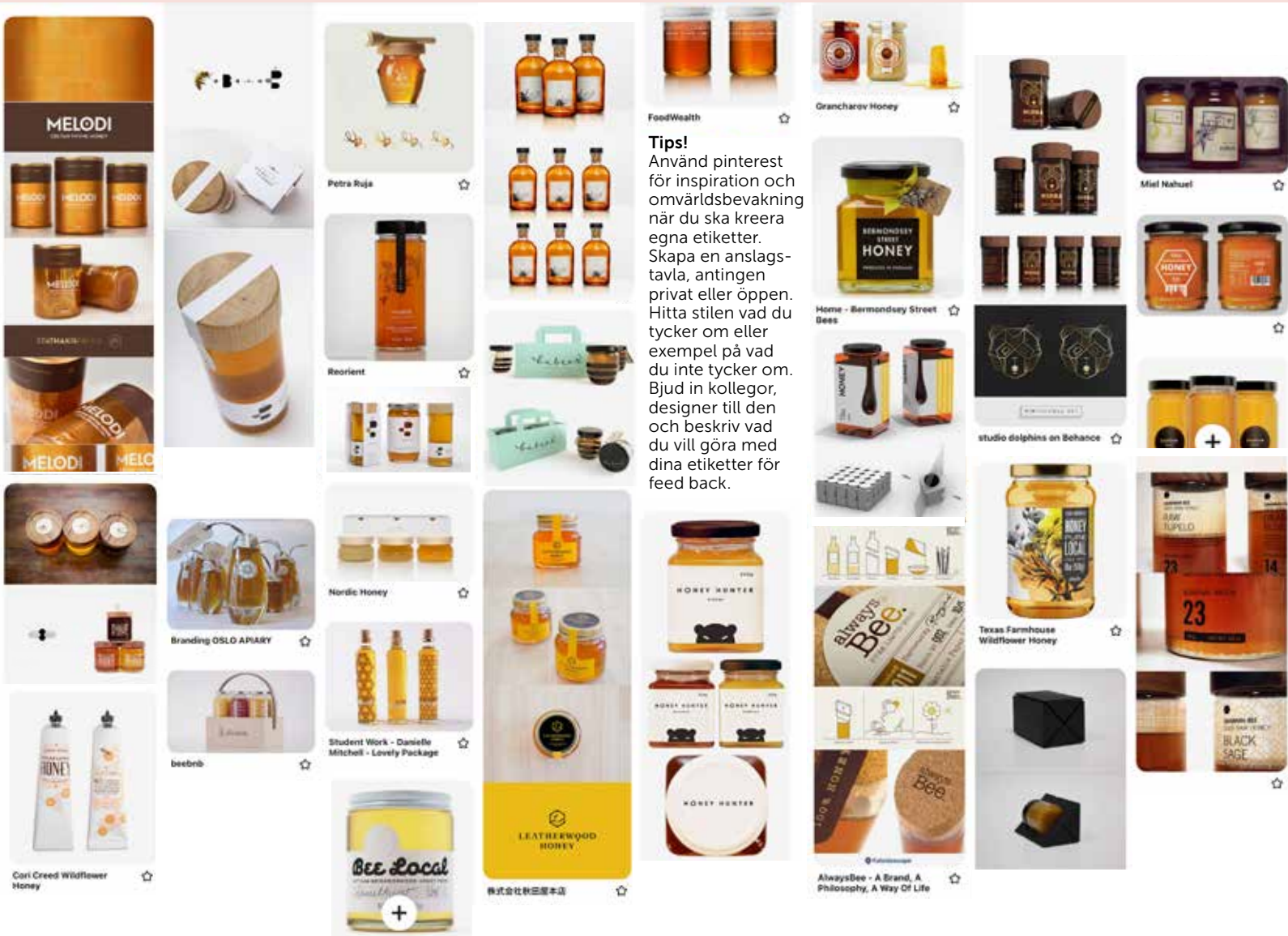

Honey of the Messestadt ☆

Etiketten har som främsta uppgift att berätta om produktens innehåll men den ska också kommunicera varumärkets identitet, förmedla dess unika fördelar och fånga ett intresse för produkten. Etiketten är förutom själva förpackningen också, för många producenter, den största och mest avgörande marknadsföringskanal man har. Produkten som står i butikshyllan kan i många fall även vara det första mötet med en potentiell kund. Etiketten måste därför också vara tydlig, enkel, tillgänglig och samtidigt appellera till köp.

I vilken kontext syns produkten? Om etiketten tilltalar målgruppen inte bara på rätt sätt utan även i rätt miljö, skapas en nyfikenhet och detta bidrar i sin tur till ökad försäljning, samtidigt som det bygger en tilltro till varumärket för framtida köp. Genom att

Tips!
Använd pinterest för inspiration och omvärldsbevakning när du ska skapa egna etiketter. Skapa en anslags-tavla, antingen privat eller öppen. Hitta stilen vad du tycker om eller exempel på vad du inte tycker om. Bjud in kollegor, designer till den och beskriv vad du vill göra med dina etiketter för feedback.

utforma etiketten så att den uppfattas rätt utifrån pris, kvalitet, miljö och ursprung bygger man för-troende hos konsumenten. Som producent är det av stor vikt att titta på kringliggande faktorer så som var och hur ska produkten säljas. Är det i en stor livsmedelsbutik med många konkurrenter i olika prisklasser eller är det i en mindre specialaffär där övriga produkter har samma pris och kvalitet som din egen? Säljs produkten enbart online eller även i butik? Frågor man kanske inte i första hand associerar till utformningen av en etikett men som kan vara av största vikt för helheten ut mot konsument. Med detta i bakhuvudet kan det kanske till och med vara värt att ha olika etiketter utifrån var produkten säljs och vilken målgrupp som ska nås.

Vad tilltalar konsumenten? Utformningen av etiketten hänger naturligtvis ihop med förpackningens utseende men det är etiketten som i första hand sticker ut och talar till konsumenten. Förutom all information som måste finnas med kan själva etikettens yta

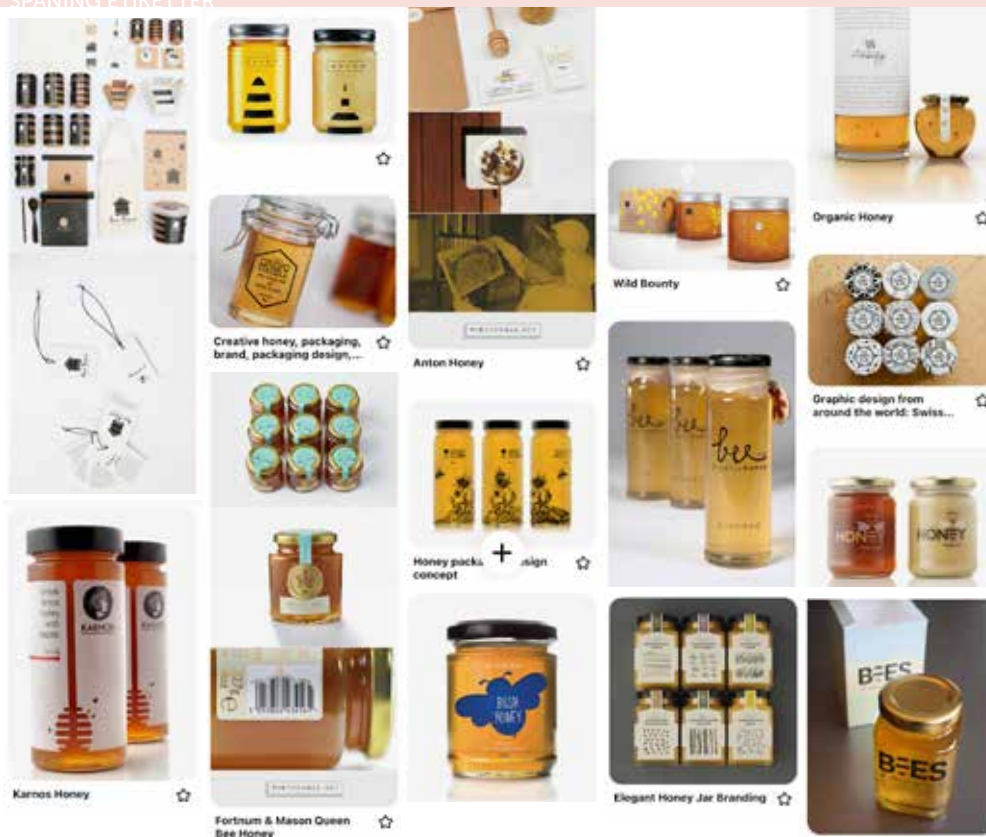
förmedla en känsla till kunden. Ska ytan vara matt, glansig, slät eller skrovlig? Vilket material är etiketten gjord av och hur stämmer det överens med resten av förpackningen? Vilket typsnitt och vilka färger motsvarar målgruppens förväntan av produkten?

Färger appellerar till exempel till våra känslor. Du ser ofta att grönt används i produkter som ska förmedla hälsosamt och miljövänligt medan gult pratar friskt och ungdomligt.

Formen på etiketten kan också leda till olika associationer. En cirkel är mer feminin och mystisk i sin utformning jämfört med en rektangel/fyrkant som uttrycker styrka och trygghet. För att hitta rätt i den djungel av beslut som ska fattas kring etiketten och hur den tilltalar konsumenten kan det vara all idé

att ta kontakt med en grafisk designer eller formgivare som utifrån varumärket kan ta fram ett visuellt intryck som är rätt anpassat.

Hur fungerar etiketten praktiskt? Förutom utformning och design av etiketten bör man fundera kring vilka eventuella tekniska funktioner som kan skapa ett mervärde för produkten. Till exempel om det ska finnas med en QR-kod eller annan scanningsfunktion på etiketten. Sen måste etiketten fungera rent praktiskt i den dagliga produktionen samtidigt som den måste hålla för eventuella transporter och hanterande av konsumenten. Detta tillsammans med kostnadskalkyler är ytterligare val man måste ha med i beräkningen när man designar sina etiketter. Har man en etikett som ska gå att förändra över tid eller vid olika säsonger och fungerar det att använda samma utseende och format i produktionen. Om du som producent vill ha med miljötänk gällande etiketten kan man här fundera kring detaljer som lim, material, tryckfärger och i slutändan återvinning av förpackningen som helhet.

OLIKA FÄRGER GER OLIKA ASSOCIATIONER

GUL – Friskhet, energi, ungdomlighet och fräsch start.

RÖD – Passion, omsorg, sammanhållning, makt, ilska, förbjuden, styrka, mognas och mod.

ORANGE – Värme, entusiasm, lycka, motivation och ungdomlighet.

ROSA – Lekfullhet, barnslig, kvinnlig, fascinerande, attraktiv, säker och vårdande.

BLÅ – Ren, lugnande, integritet, ansvarsfull, självförtroende, ärlighet, ekonomi och kliniskt.

GRÖN – Hälsosam, vävande, avkoppling, uppmuntrande, vitaliserande, stabil, natur och organisk.

LILA – Kvalitet, exklusivitet, kreativitet, inspiration, medkänsla och etik.

Etikettrender 2022

Företaget Skanem har nyligen tagit fram en nedladdningsbar bok om förpacknings- och etikettrender för 2022. Några av de punkter som tas upp som extra viktiga när det gäller etikettrender är följande:

1. Klimatmedvetenheten

Även när det kommer till etiketten är konsumenten intresserad av att den är utformad och framtagen på ett miljö- och klimatmedvetet sätt. Ett exempel är att både förpackningen och etiketten är gjort i samma material och därför kan sorteras och återvinnas tillsammans. Ett annat är att använda sig av en etikett som minskar mängden avfall vid produktionen. Även färger är relevanta när det kommer till miljö och etiketter. Att använda färger som är hållbara och följer de direktiv som finns.

2. High-Tech

Idag finns det oändliga möjligheter att använda sig av etiketten för att nå kunden i ett större perspektiv. Interaktiva och smarta etiketter är ett sätt att utnyttja en liten yta för att ge mer information. Här kan man exempelvis jobba med QR-koder för leda konsumenten till mer information om produkten. För den som vill utnyttja sin etikett ännu mer ligger det även i trenden att jobba med Gamification - helt enkelt göra etiketten till något som kunden har glädje av. För den som vill gå ännu längre kan man få kunden att interagera med produkten redan i butik genom att koppla etiketten till en funktion i telefonens kamera. En lite mer avancerad variant men som kan ge en fingervisning av hur konsumenterna är benägna att utnyttja det som finns på etiketten!

3. Färger

När man designar en etikett hamnar man någon gång i valet av färg. Här finns det en

mängd olika val att göra baserat på känslor, intryck och hur man vill identifiera sig och sin produkt. En trend inom specifikt livsmedelsindustrin är att använda sig av enfärgade förpackningar och etiketter. Gärna i en klar nyans för att sticka ut i butikshyllan. Varje år presenterar Pantone en färg de tror mycket på. Utifrån detta kan man se vilka trender som gäller just nu.

4. Kreativitet

Etiketten precis som förpackningen ska inte bara skilja ut sig i butikshyllan den ska dessutom göra valet enkelt för konsumenten. Här gäller det att vara lagom kreativ och tänka igenom ordentligt vad det är för budskap man vill sätta på etiketten. Trenden pratar om enkelhet. Tydliga texter och bilder som talar om vad det är för produkt. Illustrationer har blivit allt vanligare, speciellt inom livsmedelsbranschen. Inom dryckesbranschen är trenden också att jobba mycket med humor. Texter, figurer och roliga bilder som associerar till användare av produkten. Även detta börjar sprida sig mer och mer till vanliga livsmedel.

Rätt märkning på etiketten

En etikett är inte bara en marknadsföringskanal för dig som producent. Etiketten är även en naturlig och nödvändig bärare för den information och märkning som visar konsumenten var och hur innehållet i förpackningen har producerats. Med rätt märkning och tydlig information på etiketten hjälper du som producent konsumenten att göra rätt val vid köp.

Majoriteten av svenska konsumenter önskar att det finns en ursprungsmärkning på honungsburken. Detta då det underlättar vid valet när man står i butiken. Det visar en undersökning som Biodlingsföretagarna tog fram under våren 2021. För den som köper sin honung direkt av odlaren eller i en gårdsbutik är valet enklare. Men för de 74 procent av konsumenterna som köper sin honung i detaljhandeln är det svårare.

– Honung producerad i Sverige ska på burken märkas enligt de regler som Livsmedelsverket tagit fram. Här ska bland annat framgå

att honungen kommer från Sverige. Men om honungen har sitt ursprung i mer än en medlemsstat inom EU eller i mer än ett land utanför EU, ersätts beteckningen med blandning av EU-honung och icke EU-honung. Det gör det oerhört svårt för konsumenten att veta var honungen egentligen kommer från, säger Helena Ring Johansson, ordförande i Biodlingsföretagarna.

I Sverige finns det sedan en tid tillbaka möjlighet för den som är medlem i Biodlingsföretagarna att ansöka om att sätta märket "Från Sverige" på sin honungsburk.

Märkningen "Från Sverige" är en frivillig ursprungsmärkning som kan användas på en produkt som är odlad eller född och uppfödd, förädlad, förpackad och kontrollerad i Sverige. Kriterierna för att kunna använda märket är att honungen ska vara svensk samt följa de nationella branschriktlinjerna "Säker honung". Produkten ska vara förädlad och förpackad av ett företag som är certifierade enligt ett tredjepartssystem som omfattar livsmedels säkerhet. Ett bra sätt för biodlaren att verifiera sin produkt samtidigt som det blir enklare för konsumenten att veta vad den köper.

För att hjälpa konsumenten ännu mer i deras val kan man som producent se till att sätta även andra märkningar och certifieringar på etiketten. Här är ett urval av det som finns på marknaden idag.

**se artikel i Gadden nr 4, 2021.*

MÄRKNINGAR

FRÅN SVERIGE • • • Märkningen "Från Sverige" är en ursprungsmärkning som garanterar att produkten är odlad, född och uppfödd, förädlad, förpackad och kontrollerad i Sverige.

EN FRIVILLIG URSPRUNGSMÄRKNING • • • Från Sverige är en frivillig ursprungsmärkning. Det betyder att företagen själva väljer om de vill ursprungsmärka sina produkter. Företag som vill märka sina produkter måste först skriva avtal och godkännas av Svensk märkning AB. Sedan går varje produkt genom en godkännandeprocess för att se att den lever upp till kriterierna och därmed får använda märket. Ett företag kan både ha märkta och omärkta produkter i sitt sortiment.

KONTROLL AV MÄRKNINGEN • • • De företag som producerar, hanterar, packar och/eller tillverkar produkter som märks med ursprungsmärkningen Från Sverige är certifierade enligt ett kvalitetssystem. För att se att företagen lever upp till kriterierna görs kontroller av fristående certifieringsorgan. Detta är viktigt för att du som konsument ska känna förtroende och lita på märkningen. Här kan du läsa mer om kontroll av märkningen. www.fransverige.se

SVENSKT SIGILL • • • Märkningen "Svenskt Sigill" visar att produkten kommer från en odlare eller djuruppfödare som är certifierad enligt IP-standardens Sigillnivå. Certifieringen innebär att de har uppfyllt extra produktionsmervärden inom områdena livsmedelssäkerhet, djuromsorg och minskad miljöpåverkan.

ALLTID SVENSK RÅVARA OCH URSPRUNG • • • När du köper mat eller blommor märkta med Svenskt Sigill kan du vara säker på att den är odlad, född, uppfödd, producerad, slaktad, förädlad och förpackad i Sverige. Svenskt Sigill garanterar spårbarhet hela vägen tillbaka till den enskilda gården eller odlingen. I vissa fall t.o.m till det specifika fält där grödan har växt. Råvaror och växter som märks med Svenskt Sigill ska bestå av 100% Sigillråvara. www.svensksigill.se

FAIRTRADE • • • Fairtrade är en certifiering med kriterier för ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling i länder med utbredd fattigdom. Du hittar Fairtrade-märket på allt från kaffe och choklad till vin och bomull. Märket betyder att den som odlar råvaran har uppfyllt de internationella Fairtrade-kriterierna.

Kriterierna innehåller krav som bland annat innebär att odlarna får ett garanterat minimipris och att de anställda får avtalsenliga löner. Därutöver garanteras de en extra premie som exempelvis kan användas för att effektivisera jordbruket eller bygga skolor. Det finns också krav på att barn inte ska tvingas arbeta utan ha möjlighet att gå i skolan samt förbud mot skadliga bekämpningsmedel.

Genom att köpa Fairtrade-märkta produkter bidrar du till en internationell handel som baseras på respekt för mänskliga rättigheter och omtanke om miljön. Tack vare dina inköp kan odlare och anställda i länder med utbredd fattigdom stärka sin position på världsmarknaden och med egen kraft förbättra sina arbets- och levnadsvillkor. www.fairtrade.se

KRAV • • • KRAV-märkt mat är ekologiskt producerad, utan naturfrämmande kemiska bekämpningsmedel och utan konstgödsel. Dessutom bidrar KRAV-märkt mat till biologiskt mångfald, minskad klimatpåverkan, god djurvelfärd, skydd för miljö och hälsa, bättre arbetsvillkor för anställda.

För att du ska känna dig trygg när du handlar KRAV-märkt mat kontrolleras hela kedjan regelbundet av företag som är helt fristående från KRAV, så kallade certifieringsorgan. De kontrolleras i sin tur av den statliga myndigheten Swedac.

KRAV-märket har växt fram ur ett engagemang för jorden, naturen, människorna, djuren och framtiden. Vårt mål är att medverka till långsiktigt hållbar och förtroendeingivande produktion av livsmedel av hög kvalitet. Ända sedan 1985 har KRAV drivit utvecklingen av ekologisk och hållbar matproduktion, och tusentals aktörer i livsmedelskedjan har slutit upp bakom vårt mål. Vi är nu Sveriges mest kända hållbarhetsmärkning av livsmedel: 99 procent av alla konsumenter känner till KRAV-märket. www.krav.se

Vad säger livsmedelsverket ska ingå i etiketten?

När det kommer till specifika råvaror som exempelvis honung, vin och raps- eller olivolja är det ytterligare en fördel som producent om man kan berätta för konsumenten om det finns specifika smakbärare i råvaran. Här finns det dock ett regelverk i Sverige som är styrt utifrån de märkningsregler som Livsmedelsverket satt upp.

Följande information gäller kring märkning av honung: Särskilda märkningsregler gäller för honung, blandningar av honung och smaksatt honung. Om honungen är smaksatt ska det klart och tydligt framgå av beteckningen att en arom eller smagivande ingrediens har tillförts, till exempel "honung med/ och pepparmyntsarom". Att i beteckningen använda ordet "med" eller "av" indikerar vilka proportioner som har använts i produkten, dvs. Att en liten mängd arom har tillsatts i förhållande till mängden honung. Honung är då en sammansatt produkt och räknas inte längre som primärprodukt. En ingrediensförteckning med alla ingredienser i fallande skala ska också finnas.

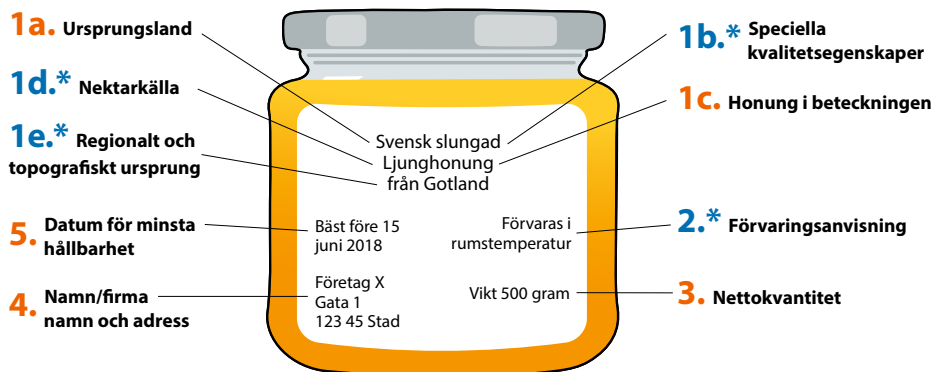
Det ursprungsland där honungen skördats ska anges på etiketten. Blandas honung med olika ursprung ska det framgå om det är EG-honung om honungen skördats inom EU, ej EG-honung om den skördats utanför EU eller en blandning av EG-honung och icke-EG-honung.

Smaksatta produkter där honung ingår ska följa andra regler, läs faktabladet "Märkning av honungsprodukter" för mer information

Läs mer om allmän märkning i broschyren "Märkning av färdigförpackade livsmedel"

¹ Förordning (EU) nr 1169/2011

² Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2003:10) om honung

1a. URSPRUNGSLAND

Det ursprungsland eller de ursprungsländer där honungen har skördats ska anges i märkningen. Om honungen har sitt ursprung i mer än en medlemsstat inom Europeiska unionen (EU) eller i mer än ett land utanför EU, får denna uppgift ersättas med följande beteckning:

- blandning av EU-honung, eller
- blandning av icke-EU-honung, eller
- blandning av EU-honung och icke-EU-honung.

1b.* SPECIELLA KVALITETSEGENSKAPER

Honung i vaxkakor eller bitar av vaxkakor, självrinnen, slungad, pressad eller filtrerad honung får användas för att beskriva hur honungen utvinns och presenteras. Om ytterligare frivilliga kvalitetsegenskaper anges, som exempel "nyslungad", bör detta kompletteras med en förklaring till vad som avses.

1c. HONUNG I BETECKNINGEN

Självrinnen honung, slungad honung och pressad honung får ersättas med beteckningen honung.

1d.* NEKTARKÄLLA

Benämningarna blomhonung, nektarhonung, bladhonung får användas istället för honung. Eventuella uppgifter om produktens ursprung från blommor eller växter, exempel "rapshonung", "ljunghonung", får också anges under förutsättning att den uteslutande kommer från angivna källan.

1e.* REGIONALT OCH TOPOGRAFISKT URSPRUNG

Det är frivilligt att ange produktens regionala (exempel län, kommun eller gård) eller topografiska ursprung (exempel bergshonung, skogshonung). För filtrerad honung ska märkningen tydligt ange "filtrerad honung".

2.* FÖRVARINGSANVISNING

Anvisningen rekommenderar konsumenten hur honungen lämpligast förvaras efter inköpet.

Exempel: Förvaras i rumstemperatur.

3. MÄNGD/NETTOKVANTITET

Avser själva honungens vikt. Emballage och etiketter får inte räknas in i nettokvantiteten.

4. NAMN/FIRMANAMN OCH

ADRESS till företaget alternativt varumärkesägaren som låtit förpacka honungen ska anges.

5. DATUM FÖR MINSTA

HÅLLBARHET är den dag fram till vilken honungen som förvarats på lämpligt sätt har kvar de särskilda egenskaper det normalt förknippas med. Uppgiften ska skrivas Bäst före följt av datumet i ordningen dag, månad och år.

FAKTA FRÅN LIVSMEDELSVERKET
SENAST UPPDATERAD – 20180820

Vi finns här
för Dig

BeeFuture AB
www.beefutureab.se

Vaxrenseri
& Valsning
Köper & säljer
Bivax
Svenskt Bifoder

**Vi rensar och valsar ditt vax
och desinficerar dina ramar.
Det har vi gjort sedan 1940-talet.
Vi är godkända hos
Jordbruksverket och KRAV.**

Bivaxkakor

Cellstorlekar: 4.9, 5.1, 5.3 mm
och drönarvax

Jordbruksverket
Regnr SE468013

KRAV-godkänt
renseri

BIVAX KÖPES!

Redskap & kläder

Bibrödsskördare

Dubbelmantlad
rostfri vaxsmältare

Impellerpump
kompakt rostfri

Rostfri tank med
bottenvärmare

Rostfri
honungstank

Honungssump, dubbelmantlad
med inbyggd värmeenhet.

Etikettdispenser
manuell, vändbar.

Honungshantering.
Slungare, kärl, silar, glas.

**NYA
BUTIKEN
6 HALLAR
1300 m²**

**BESTÄLL NYA
KATALOGEN!**

Öppettider: Mån-Fre 09.00-16.00
Lunchstängt: 12.30-13.30
Stängda dagar se
www.biredskapsfabriken.se

MS Biredskapsfabriken AB

Töreboda

info@biredskapsfabriken.se

Sedan 1941

www.biredskapsfabriken.se

Mjödhamnen

www.mjodhamnen.se

**Specialanpassat foder till
avläggare och drottningodling!**

Både till avläggare och drottningodling är ett tillskott av
flytande foder tillsammans med protein av stor betydelse.

Vi föreslår **ApiTotal** eller **ApiNectar**
Plus i kombi-
nation med
**Super Protein
Pattie.**

**12,5%
PROTEIN**

**Du hittar alla våra produkter på
www.dulcofructskandinavia.se**

Allt bifoder och tillskott
som dina bin behöver
samlat på en plats!

Dulcofruct Skandinavia, Förslövsvägen 131, 266 98 Hjärnarp
dulcofructskandinavia@gmail.com • 070 2061994

Det lönar sig att vara medlem

Årsavgiften för medlemskapet är 1,581 kr inklusive moms. Genom att utnyttja våra förmånliga rabatter kan du enkelt tjäna in hela eller delar av denna kostnad. Här nedan ser du flera av våra förmånliga erbjudanden till dig som medlem!

Så här blir du medlem i Biodlingsföretagarna

Medlemsavgiften 2022 utgörs av två delar, varav 50 SEK är momsfri medlemsavgift och 1,225 SEK exkl. moms är serviceavgift.

Medlemsserviceavgiften är totalt 1,581 SEK inkl. moms och insättes på: Bankgiro: 5276-8587

Vänligen ange namn, adress och "Medlemskap"

Alternativt fyller du i formuläret på hemsidan.

Från Sverige

Märkningen "Från Sverige" är en ursprungsmärkning som garanterar att produkten är odlad, född och uppfödd, förädlad, förpackad och kontrollerad i Sverige. Registreringsavgift 500 kr exklusive moms. www.fransverige.se

Thomas Apiculture

Som medlem i Biodlingsföretagarna har du rabatt hos den franska redskapshandlaren Thomas Apiculture. Specifik prislista på maskinutrustning för medlemmar i Biodlingsföretagarna.

www.thomas-apiculture.com

EAN-koder

Som medlem får du 10 unika EAN-koder. Du betalar 300 kr + moms i registreringsavgift per 10 koder. Årsavgiften betalar BF.

Svenskt Sigill

Märkningen "Svenskt Sigill" visar att produkten kommer från en odlare eller djuruppfödare som är certifierad enligt IP-standardens Sigillnivå. Certifieringen innebär att de har uppfyllt extra produktionsmervärden inom områdena livsmedelssäkerhet, djuromsorg och minskad miljöpåverkan. Årsavgiften finns i tre nivåer beroende på biodlingens storlek; 800, 1 400 eller 2 550 kr + moms. Som medlem i Biodlingsföretagarna får du 40 % rabatt på årsavgiften. www.sigill.se

Agrolkortet

Agrolkortet – ett kort för allt – eller bara för drivmedel. Med Agrolkortet från Lantmännen Finans kan du tanka på de flesta "bensinstationer" och få rabatt mellan 20–60 öre/liter beroende på vilket drivmedel och företag du tankar på. Det är ett Mastercardkort som gäller på 40 miljoner köpställen. När du betalar med Agrolkortet ingår också ett förstärkt försäkringsskydd för hemmet, resor och bilen. Du är t. ex. skyddad mot borttappad nyckel och feltankat bränsle. www.agrolkortet.se

Dina Försäkringar

Teckna försäkring för din gård och du får biodlingsförsäkringen på köpet första året. Din gård är både boende och gårdsbyggnader och du får rabatt motsvarande premien av max 50 bikupor (rabatten är max ca 2 000 kr och du kan försäkra fler än 50 bikupor). I försäkringen ingår även skydd mot amerikansk yngelröta. www.dina.se

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

LRF Samköp

Genom LRF har du flera fina rabatter via Agrolkortet och LRF Samköp.

Ahlsell

Rabatt på hela det omfattande sortimentet inom industriförnödenheter som VVS, el, bygg, verktyg, maskiner, kyl, personlig skyddsutrustning och arbetskläder.

AJ Produkter

Inredning för kontor, lager och verkstad med allt du behöver för en väl fungerande arbetsplats. Du får 22 % rabatt på hela sortimentet och 60 dagars betalningsvillkor.

Beijer Byggmateriel

Rabatterade nettopriser på mer än 3 000 högfrekventa artiklar, och 10 % rabatt på övriga produkter.

Bondens El

LRF Samköps eget elavtal har ett av marknadens lägsta elpriser. Rörligt avtal med en månads uppsägning, inga dolda avgifter.

Granngården

12 % på det breda utbudet för djurägare, trädgårdsfixare och lantbrukare – allt för det Jordnära livet!

IKEA

Unikt avtalspris på hela sortimentet hos IKEA, även IKEA FAMILY erbjudanden, rea och kampanjer.

SJ

Du får rabatt på alla avgångar genom LRF Samköps avtal.

Staples

Rabatterade nettopriser på kontorsmaterial och städmaterial, mjukpapper, glödlampor, batterier, köksutrustning, emballage, toner och allt annat du kan behöva på kontoret.

Swedol / Grolls / Nima

Du får 15 % rabatt på hela sortimentet av fordonstillbehör, maskiner, hydraulik, elartiklar, lyft & last, verktyg och arbetskläder.

Hotell

Rabatt på boende och konferens hos Best Western, First Hotels, Elite Hotels, Nordic Choice Hotels och Scandic.

Bilar

Rabatt på Alfa Romeo, Audi, BMW, Citroën, DS, Fiat, Ford, Hyundai, Isuzu, Jeep, Kia, Lexus, Mercedes, Mini, Mitsubishi, Nissan, Opel, Peugeot, Renault, Seat, Skoda, Subaru, Toyota, Volkswagen och Volvo.

Alla rabatter och aktuell information hittar du på www.lrf-samkop.se

Har du frågor om medlemskap eller medlemsförmånerna kontakta Staffan Tegeback staffan@tegeback.se

www.biodlingsforetagarna.se/bli_medlem.html

Gadden

Gadden utges av Biodlingsföretagarna och utkommer sex gånger per år. Samtliga publiceras på vår hemsida digitalt. Biodlingsföretagarnas medlemmar erhåller Gadden som en medlemsförmån.

Kommunikatör

Sanna Ohlander
kommunikator@biodlingsforetagarna.se

Ansvarig utgivare

Helena Ring Johansson
ordforande@biodlingsforetagarna.se

Redaktionellt material

kommunikator@biodlingsforetagarna.se

Redaktör & Art director

Marie Backman
marie.backman@biodlingsforetagarna.se

Var med och skriv i Gadden

Gadden ska spegla verksamheten hos våra medlemmar. Honorar är ca 500 SEK exkl moms per publicerad sida eller enligt överenskommelse.

Biodlingsföretagarna förbehåller sig rätten till publicerat material om ej annat överenskommit.

Annonsprislista Gadden

Storlek	Gadden Helår (6 nr)	
Helsida (215 x 280 + 3 mm)	4 200:-	22 000:-
Baksida (215 x 265 + 3 mm)	4 500:-	24 000:-
1/2 liggande (187 x 123 mm)	3 000:-	15 400:-
1/2 stående (91 x 251 mm)	3 000:-	15 400:-
1/4 liggande (187 x 60 mm)	1 800:-	8 500:-
1/4 stående (91 x 123 mm)	1 800:-	8 500:-
1/8 liggande (91 x 60 mm)	1 000:-	5 000:-
Radannonser (max 100 tecken)	500:-	

För att boka annons kontakta

Tomas Lilja
Tel: 070 963 33 75
tomas-lilja@biodlingsforetagarna.se

BIODLINGSFÖRETAGARNA

c/o Gjutåsen Naturprodukter
Box 59
36303 Lammhult

Medlemmar annonserar gratis med radannonser under köp/sälj på www.biodlingsforetagarna.se/forum

Skicka e-post till:
kommunikator@biodlingsforetagarna.se

Välkommen med din annons!

Datum Gadden 2022

Nummer	Material	Utgivningsdag
Gadden nr 4	22-07-29	22-08-17
Gadden nr 5	22-09-23	22-10-12
Gadden nr 6	22-11-18	22-12-07

Viktigt när du skickar material

- Annons skickas som tryckoptimerad pdf
- Radannonser (max 100 tecken) och kortare nyheter utan bilder skickas till kommunikator@biodlingsforetagarna.se
- Kontakta gärna oss om din idé innan du börjar skriva. Artiklar skickas i Word (.doc). Ange tydligt vad som är rubrik, mellanrubriker och brödtext. Numrera bildtexter och tillhörande bilder. För insänt ej beställt material ansvaras ej.
- Bilder skickas i originalfil som .jpg, i 300 dpi upplösning. Numrera och döpa bilderna med artikelns /avsändarens namn.
- Använd gärna Dropbox, OneDrive, Spreed, WeTransfer eller liknande tjänst om bilfiler på totalt över 10 Mb skickas. Packa filerna i en mapp med artikelns namn om du skickar flera filer.

Foto

Anslagstavla från pinterest

Tryck

Danagårds Litho, Ödeshög, 2022
ISSN: 1100-6951

Artiklar och framförda åsikter representerar inte nödvändigtvis föreningens officiella ståndpunkt.

För icke signerat material och bilder svarar redaktören. Gadden får gärna citeras om källan anges.

Copyright © Biodlingsföretagarna

Biodlingsföretagarna är en ideell branschförening vars syfte är att utveckla svensk yrkesbiodling. Vi utbildar, påverkar myndigheter, ordnar konferenser och studieresor. Välkommen att bli medlem. Hos oss kan din biodling utvecklas.

Biodlingsföretagarna

Ordförande

Helena Ring Johansson
ordforande@biodlingsforetagarna.se

Vice ordförande

Ingmar Germundsson, ingmar.germundsson@biodlingsforetagarna.se

Kassör

Tomas Lilja
tomas.lilja@biodlingsforetagarna.se

Sekreterare

Lina Norrsell
lina.norrsell@biodlingsforetagarna.se

Ledamot

Marie Backman
marie.backman@biodlingsforetagarna.se

Vice ledamot

Mikael Sundström
mikael.sundstrom@biodlingsforetagarna.se

Kjell Andersson

kjell.andersson@biodlingsforetagarna.se

Suppleant

Emmy Sundström
emmy.sundstrom@biodlingsforetagarna.se

Monique Widingsjö

monique.widingsjo@biodlingsforetagarna.se

Revisor

Monica Larsson
monica@honungsgarden.com

Håkan Nilsson

hakan@godhonung.se

Revisorsuppleant

Håkan Albrektsson
info@osterlenhonung.se

Valberedningen

Thomas Dahl sammankallande
th.dahl@icloud.com

Wilhelm Ydrestahl

wilhelmydrestal@hotmail.com

Staffan Tegebäck

staffan@tegeback.se

Rådgivning

Utrustning, byggplaner m.m. görs på forumet.
radgivning@biodlingsforetagarna.se

Rådgivning yrkesbiodling

Björn Jacobsson
0706 669 369
bjorn.gustavsson@jordbruksverket.se

Bihälsa

Björn Gustavsson
bjorn.gustavsson@jordbruksverket.se

Honung

Alf Andersson
blaklintens.bigardar@telia.com

Studieresor

Thomas Dahl
tth.dahl@icloud.com

Staffan Tegebäck

staffan@tegeback.se

BIODLINGSFÖRETAGARNA – det här är vår förening och vårt uppdrag

Biodlingsföretagarna är en branschorganisation och representerar den svenska biodlarnäringen. Vi arbetar för medlemmarnas möjligheter att driva bärkraftiga företag inom biodling och aktuella frågor inom biodlarnäringen. Vi arbetar för att upprätta samarbeten inom politiken, med myndigheter samt med organisationer. De frågor och områden som varit aktuella under senare tid berör honungsfusk, biregister, pollinering, utbildning, export, information och bihälsa.

Vi hoppas att du som medlem trivs i föreningen, och har stor nytta och glädje av det nätverk som vi tillsammans bildar. Vi vill att utbytet ska vara både socialt, och rent företagsmässigt. Några exempel på arrangemang är After-skörd – träffar där medlemmar kan utbyta erfarenheter och få nya kunskaper. Biodlarkonferensen – i samband med årsmötet har vi en konferens, som brukar vara mycket uppskattad, med föreläsare både från Sverige och andra länder. Utbildningar – både inom biodling och företagande har vi ett antal kurser årligen.

Gadden, vår medlemstidning, sprider kunskap, nyheter och information till medlemmarna, där skrivs om allt från praktiska metoder att driva yrkesbiodling, till information från styrelsen och olika myndigheter. Gadden skickas ut i sex nummer per år. Vi sprider även information genom mail / nyhetsbrev, och via biodlingsföretagarnas facebooksidan.

Medlemmarna kan påverka arbetet i Biodlingsföretagarna genom att vara delaktiga i styrelsearbete, valberedningen, driva frågor genom motioner (som ska lämnas in i tid enligt föreningens stadgar till Årsmötet), vara aktiv i branschorganisationen genom de aktiviteter som genomförs eller genom att driva frågor i medlemsforumet och facebook sidan.

Joel Svenssons Vaxfabrik

www.joelvax.se | 0431-430055 | info@joelvax.se

Klippanvägen 905 | 266 94 Munka-Ljungby

FLEXIKUPAN PREMIUM

Flexilåda premium,

Formgjutna plastkanter samt inbyggd rambärarlist. Formgjutna plastkanter innebär ännu bättre hållbarhet när man använder kupkniven mellan lådorna. Rambärarlisten förenklar arbetet i kupan så att inte bina kan kitta fast ramarna samt ger plats för bigång som minskar risken för att klämma bina. Nya greppvänliga handtag.

Flexikupan, komplett - PREMIUM

- » 1 st botten, nr. 10E
- » 2 st lådor, nr. 10BP
- » 1 st tak, nr. 10A

Flexikupan, komplett + - PREMIUM

- » 1 st botten, nr. 10E
- » 2 st lådor, nr. 10BP
- » 1 st tak, nr. 10A
- » 20 st trådade ramar, nr. 34
- » 1 st spärrgaller, nr. 16N
- » 1 st täcksiva, nr. 44C

PRIS

11	Flexikupan, komplett PREMIUM	1 272 kr
----	------------------------------	----------

PRIS

11-KOMP	Flexikupan, komplett + PREMIUM	1 592 kr
---------	--------------------------------	----------

NY SLUNGA TILL SÄSONGEN?

PRIS

136MLH4	Honungsslunga, 4-r Lågnormal, Självvändig	17 520 kr
136MH4	Honungsslunga, 4-r Dadant, Självvändig	18 720 kr

PRIS

136MP4	Självvändig slunga, 4-r Dadant - Premium	På begäran
136MLP6	Självvändig slunga, 6-r LN - Premium	På begäran
136MP6	Självvändig slunga, 6-r Dadant - Premium	På begäran

PRIS EXKL. MOMS

MÅNADENS ERBJUDANDE JUNI

REFRAKTOMETER, 156G
Nettopris: 348 :-